

Mälardalens högskola
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Tomas Egeltoft
08-563 088 28
tomas.egeltoft@hsv.se
BESLUT

2010-12-17
Reg.nr 641-933-10

Beslut om tillstånd att utfärda grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3

Högskoleverket beslutar att inte ge Mälardalens högskola tillstånd att utfärda grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3.

Ansökan och ärendets hantering

Mälardalens högskola har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3. För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande bedömare: professor emeritus Ingvar Lundberg, Göteborgs universitet (ordförande); docent Mari-Ann Berg, Högskolan i Jönköping (ordförande); universitetsadjunkt Birgit Andersson, Umeå universitet; universitetslektor Pia Bohlin, Konstfack; lärarstuderande Linda Bondeson, Södertörns högskola; docent Göran Bostedt, Mittuniversitetet; lärarstuderande Patrick Böttiger, Örebro universitet; universitetslektor Annette Ewald, Högskolan Kristianstad; professor Kari Fasting, Norges Idrottshögskola; professor Karsten Froberg, Syddanska universitet; lektor Tom Gullberg, Åbo Akademi; professor Sven-Erik Hansén, Åbo Akademi; universitetslektor Maud Ihrskog, Högskolan i Borås; professor Geir Johansen, Musikhögskolan i Norge; docent Marléne Johansson, Åbo Akademi; filosofie doktor Carla Jonsson, Stockholms universitet; professor emeritus Pertti Kansanen, Helsingfors universitet; professor emerita Inger Anne Kvalbein, Högskolan i Oslo; universitetslektor Pernilla Nilsson, Högskolan i Halmstad; professor Sigmund Ongstad, Högskolan i Oslo; forskningsledare Mia Porko-Hudd, Åbo Akademi; universitetslektor Grethe Ravlo, Nationellt centrum för matematik, Trondheim; universitetslektor Eva Riesbeck, Malmö högskola; professor emeritus Helge Strömdahl; universitetslektor Björn Sundmark, Malmö högskola och lärarstuderande Pernilla Åhs, Högskolan Väst.

Underlag för bedömningen har varit högskolans ansökan samt intervjuer den 15 oktober 2010 med representanter för högskolan. Bedömarens yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstillståndsprovningar som Högskoleverket har utarbetat med hänsyn tagen till examensbeskrivningen för denna yrkesexamen, se bilaga 1.

Bedömarens yttrande innehåller dels en sammanfattande bedömning per aspekt dels en samlad bedömning. Medlemmarna i bedömarens grupp har inte medverkat i bedömningar där jäv föreligger.

Bedömarens samlade bedömning är att Mälardalens högskola inte har förutsättningar att ge grundläroutbildning med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 med tillfredsställande kvalitet. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att inte ge Mälardalens högskola tillstånd att utfärda grundläroexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Tomas Egeltoft i närvaro av stabschefen Lennart Ståhle och avdelningschefen Magnus Hjort.

I ärendets beredning har även utredarna Eric Lindesjö och Cecilia Nordqvist deltagit.

Lars Haikola

Tomas Egeltoft

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
Medlemmarna i bedömarens grupp

Bedömargruppens yttrande

Utbildningens förutsättningar

Lärreresurs

Vi bedömer att antalet lärare står i proportion till utbildningens beräknade omfattning. För att säkerställa kontinuitet när det gäller den vetenskapligt skolade personalen krävs fortsatt aktiv rekrytering av forskarutbildade lärare med ämnes- och ämnesdidaktisk forskningsprofil med inriktning mot förskoleklassen och grundskolans tidiga år. Den vetenskapliga kompetensen när det gäller allmäntdidaktik och pedagogik/specialpedagogik är tillfredsställande, men den är dock påtagligt svag inom flera för inriktningen viktiga ämnen/ämnesdidaktiska fält – särskilt svenska, engelska och samhällsorienterade ämnen. Andelen lärare som har doktorsexamen med forskningsprofil mot barns tidiga läs- och skrivutveckling är otillfredsställande låg. De satsningar som gjorts inom matematikämnet didaktik förefaller ha slagit väl ut. I övrigt finns ett stort behov av ytterligare förstärkning när det gäller den vetenskapligt grundade ämnesdidaktiska kompetensen i svenskämnet, i de samhällsorienterade ämnena, i de estetiska ämnena och i engelska med inriktning mot förskoleklass och grundskolans tidiga år. Sammanställningen över lärarkompetensen tar inte upp någon enda lärare i de estetiska och/eller praktiska ämnena, bortsett från teknik. Det förefaller som att ett relativt stort antal lärare utan doktorsexamen kommer att undervisa i inriktningarnas ämneskurser. I nuläget är andelen otillräcklig av forskarutbildade lärare med ämnesdjup och vetenskapligt grundad ämnesdidaktisk kompetens relevant för inriktningens ämneskurser. Vi menar att det vid lärosätet finns ett tillfredsställande antal vetenskapligt meriterade lärare som kan undervisa i de utbildningsvetenskapliga kärnkurserna, utom i fråga om utveckling, lärande och specialpedagogik där kompetensen inte är helt tillräcklig. Lärarna har normalt 10 procent för kompetensutveckling vilket vi bedömer som alltför snävt tilltaget.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten lärarresurs inte är tillfredsställande.

Utbildningsmiljö

Satsningen på allmäntdidaktisk forskning är prioriterad vid lärosätet. Däremot är den ämnesdidaktiska forskningsmiljön med ett par undantag svagt utvecklad. Trots de samarbetsavtal med närliggande lärosäten som redovisas inom olika specifika fält, menar vi att miljön behöver förstärkas inom en rad områden av

betydelse för lärares arbete och barns lärande i förskoleklass och skolans tidiga år. Detta gäller inte minst inom lärarutbildningsämnena svenska, engelska och samhällsorienterande ämnen. En kritisk, kreativ och reflekterande ansats framstår som mindre framträdande i ansökan i sin helhet, vilket kan hänga samman med lärosätets relativt begränsade forskningsvolym.

Lärosätet har en väl utvecklad organisation för den verksamhetsförlagda utbildningen.

Ett regionalt utvecklingscentrum vars verksamhet i form av samverkan kring lärarutbildning, lärares fort- och vidareutbildning och skolutvecklingsfrågor av skilda slag finns, liksom forskningssamverkan genom tre av de nationella forskarskolorna, där lärosätet medverkar med doktorander och handledare.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten utbildningsmiljö är tillfredsställande.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

Utbildningsplanen innehåller nödvändiga delar inklusive en överskådlig utbildningsstruktur. Kursplanerna bedöms som alltför outvecklade. I några kursplaner framstår lärandemål och examinationstillfällen som orimligt många. De samhällsorienterande ämnena och svenska framstår som påtagligt splittrade och i avsaknad av sammanhållande teman. Vi uppfattar inte att flera av de generella ambitioner och prioriteringar som högskolan uttrycker i sin ansökan (internationalisering, hållbar utveckling, interkulturalitet) på ett tillfredsställande sätt konkretiseras i kursplanerna.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten styrdokument inte är tillfredsställande.

Undervisning, kurslitteratur och examination

Generella beskrivningar av olika undervisningsformer presenteras i ansökan i sin helhet, men konkretiseras och specificeras i liten grad i kursplanerna.

Kurslitteraturen borde generellt sett i högre grad präglas av internationella utblickar för kritisk förståelse och stimulera kritiska förhållningssätt. Andelen artiklar och annan kurslitteratur på engelska och andra skandinaviska språk än svenska är få. I ansökan saknas resonemang kring frågan om progression såväl när det gäller de yrkesrelaterade som de mer ämnesrelaterade utbildningsfälten.

Kursplaner, litteraturlistor och examinationsformer visar inte heller på ett tillfredsställande sätt en genomarbetad progression. Vi ställer oss tveksamma till utbildningsprogressionen när det gäller inriktningens ämneskurser i matematik och svenska, som planeras ges på avancerad nivå. Kurserna som antas höra till svenskämnet har samtliga på olika sätt relevans för arbete i framför allt skolans tidigare år. Deras inbördes relation och progression måste dock ses över. Särskilt

behöver kunskaper om lärarens arbete med barns tal-, språk-, skriv- och läsutveckling i förskoleklassen ges större utrymme. Lärosätet erbjuder inga ämneskurser i de praktiska och estetiska ämnena, teknik undantaget. Det innebär att övriga utbildningsämnen måste garantera ett innehåll som tillgodoser examensordningens krav på att studenterna uppnår kunskaper och färdigheter inom de praktiska och estetiska områdena.

Det dokumenterade underlaget för hur utbildningens verksamhetsförlagda delar ska examineras är otillräckligt, varför en bedömning inte kan göras i detta avseende. De muntliga och/eller skriftliga argumenten när det gäller den examination av den verksamhetsförlagda utbildningen på avancerad nivå som lärosätet planerar som avslutning på utbildningen har inte gett oss ett övertygande intryck.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten undervisning, kurslitteratur och examination inte är tillfredsställande.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

Även om studiehandedningar i syfte att tydliggöra kurskrav och bedömningskriterier omnämndes vid intervjuerna så menar vi att det ännu inte finns dokumenterade krav för olika typer av examination. Vi bedömer att lärosätet inte har visat att det finns organiserade och systematiska säkringssystem för utbildningen som kommer att ge studenterna möjligheter att nå examensmålen. Till exempel framstår organisationen för kvalitetssäkring av kursplaner som bristfällig, dessa planer fastställs inte på nämndnivå eller motsvarande.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten säkring av examensmålen inte är tillfredsställande.

Samlad bedömning

På grund av bland annat att aspekten lärarresurs inte är tillfredsställande är vår samlade bedömning att Mälardalens högskola inte har förutsättningar att ge grundläroutbildning med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 med tillfredsställande kvalitet. Vi rekommenderar Högskoleverket att avslå ansökan.

Bilaga I: kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstill- ståndsprovning för de nya lärarexamina

Utbildningens förutsättningar

Lärreresurs

- Antalet tillsvidareanställda och övriga lärare står i proportion till utbildningens beräknade omfattning,
- lärarna har vetenskaplig och ämnesdidaktisk kompetens för undervisning och handledning inom utbildningen,
- lärreresursen består både av vetenskapligt meriterade lärare samt lärare som besitter beprövad professionserfarenhet i en välavvägd proportion,
- lärarna har kompetens att erbjuda den utbildningsvetenskapliga kärnan med de krav på innehåll som anges i examensordningen för respektive lärarexamen (skolväsendets historia och organisation, värdegrund, läroplansteori och didaktik, vetenskapsteori och forskningsmetodik, utveckling, lärande och specialpedagogik, sociala relationer, konflikthantering och ledarskap, uppföljning och analys av lärande, bedömning och betygsättning, utvärdering och utvecklingsarbete)
- lärarna har kompetens att erbjuda undervisning om och i praktiska och estetiska lärprocesser (förskolläraryrket- samt grundlärarexamen),
- lärarna har kompetens att erbjuda undervisning om vuxnas lärande (ämnes- och yrkeslärarexamen),
- lärarna ges reella möjligheter till kompetensutveckling och egen forskning.

Utbildningsmiljö

- Utbildningen ges i en forskande miljö,
- utbildningen kommer att ge förutsättningar för ett kritiskt och kreativt/reflekterande förhållningssätt,
- miljön inbegriper en fungerande organisation som säkerställer att den verksamhetsförlagda utbildningen erbjuds inom relevant verksamhet och ämne/ämnesområde,
- nationellt och internationellt samarbete bedrivs i syfte att berika utbildningsmiljön.

Infrastruktur

(gäller de lärosäten som inte tidigare bedrivit lärarutbildning)

- Studenterna har god tillgång till litteratur/annat lärandematerial, informationstekniska resurser och annan nödvändig utrustning.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

- Utbildningsplanen för respektive examen innehåller mål/förväntade studieresultat som utarbetats i enlighet med examensordningen och anger en tydlig struktur för respektive program, inriktning samt ämne/ämnesområde,
- kursplanerna innehåller mål/förväntade studieresultat som utarbetats i enlighet med examensordningen.

Undervisning, kurslitteratur och examination

- Undervisningsformerna, vald kurslitteratur/annat lärandematerial och examinationsformerna säkrar forskningsanknytning och progression,
- examinationen inom den verksamhetsförlagda utbildningen genomförs i samarbete med utbildade handledare vid de medverkande skolorna.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

- Krav finns klart dokumenterade, exempelvis i form av betygskriterier, och framgår av instruktioner för tentamina, examensarbeten och annan examination,
- lärosätet kan visa att utbildningen kommer att ge studenterna goda förutsättningar att nå målen.

Säkring av utbildningens kvalitet

(gäller de lärosäten som inte tidigare bedrivit lärarutbildning)

- Det finns ett kvalitetssäkringssystem som garanterar utbildningens framtida kvalitet.